

למנצח על שושנים

(הסולם למועד - חנוכה, מאמר נב)

אצל אאמו"ר זצ"ל נהוג היה לשיר בחנוכה: "למנצח על שושנים לבני קרח משכיל שיר ידידות". הוא אמר: מה זה "למנצח", ומהו "על שושנים"? והשיב: כאשר אדם מתחיל ללכת בדרך ה', יש לו מלחמת היצר והוא צריך לנצחו. ובמה? - כתוב: "ודע מה שתשיב לאפיקורוס". והקשה: מהו לאפיקורוס דווקא, וכי אם אדם שואל ואין הוא אפיקורוס, אין צריך לדעת מה להשיבו?

וביאר: ענין אפיקורוס הוא שאינו רוצה להאמין בדרכי ה' והוא בא וטוען טענת פרעה: "מי ה' אשר אשמע בקולו", וכן שאלת הרשע המובאת בהגדה: "מה העבודה הזאת לכם". ומה תשובה כתובה שם לשאלתו? "הקהה את שיניו. אילו היה שם לא היה נגאל!" פירוש: כל הגאולה של יציאת מצרים ענינה הוא שאדם יצא משליטת הרע, משליטת היצר הרע, בזה שהוא אינו מסוגל להבין איך אפשר לעשות איזו פעולה באם לא יצא לו רווח כלשהו לתועלת עצמו, וכאשר הוא שומע שצריך לעבוד לשם שמים - הרע שבקרבו שואל: "מה העבודה הזאת לכם", מה יהיה לכם מזה?

ועל שאלה זו אין להשיב אלא תשובה אחת: הקהה את שיניו! בכח, בכפיה. נמצא, "מה שתשיב לאפיקורוס" - דע, שאין להשיב כלום, אלא ללכת בכוח, שקבלת עול מלכות שמים צריך שתהיה בכפיה.

והיות שיש לאדם עליות וירידות - לא תמיד הוא מסוגל להתגבר על הרע שלו. לכן הרבה פעמים יש "הקהה את שיניו". ומתוך כך נעשה "שושנים", שאדם זוכה למלכות שמים הנקראת שושנה, שהיא השכינה הק', כמו שאמרו בזוהר על הכתוב "כשושנה בין החוחים" (הקדסה"ז אות א). כי מרוב "הקהה את שיניו" זוכה להשראת השכינה. זהו "למנצח על שושנים".

*

ומהו "לבני קרח"? הכתוב אומר: "ובני קרח לא מתו". קרח נקרא קרח, שאין לו שערות, ושערות מרמזות על דינים. פירוש: בזמן שאדם זוכה להשיג גדלות ה' - אין לו שערות, אין לו דינים וחסרונות. והנה שערות הן גם מלשון סערה, ומתי אדם סוער?

כשאדם צריך לעשות דבר־מה בכפיה מיד הוא סוער, אבל בזמן שאדם זוכה לגדלות ה' שוב אין לו סערות.

לכן פירש: לבני קורח - משכיל. אחר שזכו לגדלות, הם השכילו והבינו שהבסיס הוא האמונה. לכן צריכים היו להמשיך יראה מהזמן שטרם זכו לגדלות ה'.

והוא על דרך שאומר הזוהר הק' (הקדסה"ז אות קיח) על הכתוב: "תפילה לחבקוק וגו' ה' שמעתי שמעך יראתי". שמעתי מה שהיה לי. ומבאר בהסולם, שכבר נעשה שלם מכל הצדדים ולא שייכת בו עתה יראה, לכן אמר "יראתי" בלשון עבר, שהיה ממשיך יראה מהזמן שעבר. פירוש: לאחר שזכה לבחינת "נעשה ונשמע" מפי ה' שוב לא היתה לו עבודה, לכן הוא היה משתוקק לעבודה, נמצא שהוא מתקן בזה את בחי' האמונה. וזהו: למנצח לבני קורח משכיל, עד שנעשה שיר ידידות.

[שנת תשנ"א]